

Зевченко Т.М., Дудик Н.Т.

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДИН ІЗ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Сучасна парадигма шкільної іншомовної освіти орієнтована на таку організацію навчання, яка забезпечує комунікативно-діяльнісний характер процесу оволодіння іноземною мовою в інтеграції з міжкультурним спрямуванням його змісту. У зв'язку з цим соціально і педагогічно доцільною тенденцією розвитку сучасної іншомовної освіти є посилення соціокультурного аспекту змісту навчання. Такий підхід спричинили процеси глобалізації міжнародних контактів, в яких іноземній мові належить роль важливого засобу спілкування. Готовність учнів використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного спілкування; можливість для учнів створювати власну соціальну та культурну ідентичність шляхом зіставлення й усвідомлення культури носіїв мови, що вивчається, та власної національної культури; когнітивний розвиток учнів, що активізує їхню навчальну діяльність, адаптує до європейських стандартів і створює умови для входження в сучасний світовий соціум – все це забезпечує посилення тенденції зростання питомої ваги соціокультурного аспекту у змісті навчання іноземної мови.

З 60-х років ХХ століття у змісті навчання виділяють такі блоки: комунікативний, лінгвістичний, соціокультурний, а інколи і навчальний. Соціокультурний блок містить соціокультурну інформацію про країну, мова якої вивчається, країнознавчі, лінгвокраїнознавчі і лінгвокультурологічні відомості. Соціокультурна компетенція – це сукупність знань про країну, мова якої вивчається, національно-культурних особливостей соціальної і мовленнєвої поведінки носіїв мови, а також здатність користуватися такими

знаннями у процесі спілкування з урахуванням звичаїв, правил поведінки, норм етикету, соціальних умов і стереотипів поведінки носіїв мови.

Соціокультурна компетенція складається з країнознавчої і лінгвокраїнознавчої компетенції. Країнознавча компетенція – це знання учнів про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії, географії, економіки, державного устрою, особливостей побуту, традицій і звичаїв країни). Лінгвокраїнознавча компетенція передбачає володіння учнями особливостями мовленнєвої і немовленнєвої (міміка, жести, тощо, як супроводжують висловлювання) поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування, тобто сформованість в учнів цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що і носій мови, і досягти у такий спосіб повноцінної комунікації. Іноземна мова сприяє інтеграції особистості в систему світової та національної культур.

У випускників середньої школи має бути сформована здатність сприймати й розуміти світову і національні культури та толерантно ставитися до культури, звичаїв, способу життя інших народів, мова яких вивчається. Подібні відомості відносяться до так званих фонових знань. Вони є характерними для жителів конкретної країни і здебільшого невідомі іноземцям, що ускладнює процес спілкування, оскільки взаєморозуміння неможливе без принципової тотожності в обізнаності комунікантів про оточуючу дійсність. Фонові знання реалізуються у певних мовних засобах, хоча і не вичерпуються ними. До таких засобів належать реалії (безеквівалентні лексичні одиниці, аббревіатури, назви подій суспільного і культурного життя країни, імена історичних осіб) і фонова лексика.

Саме країнознавчі і лінгвокраїнознавчі знання допомагають учням розуміти феномени іншої культури в їх зіставленні з власною, вихідною культурою. Цей аспект навчання розвиває їхню допитливість, інтерес і здатність до спостереження іншого способу світобачення і світовідчуття, здатність до рефлексії наявного і набутого культурного досвіду. Завдання

вчителя полягає в тому, щоб розвивати в учнів ціннісне ставлення до мови як культурного феномена та стимулювати сприйняття і рефлексію особистих цінностей і суспільних взаємозв'язків у ході осмислення феноменів іншого світорозуміння. Отже, в учнів потрібно формувати навички оперування лінгвокультурним матеріалом, для чого необхідні спеціальні вправи. Без вправляння не може бути розвинене і вміння вступати у комунікативні стосунки, орієнтуватися у соціальних ситуаціях і керувати ними.

1. Буренко В. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти / В. Буренко, Редько В. // Іноземні мови в сучасній школі . – 2012. – №4. – С. 28-33.

2. Наседкіна О.О. Соціокультурна компетенція мовної освіти / О.О. Наседкіна // Англійська мова і література. – 2015. - № 4-5. – С.9-14.

3. Ніколаєва С.Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах / С.Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – №3. – С.3-10.